

ת"ע 60324-02-20
תמ"ש 35651-12-20
תמ"ש 35593-12-20
ת"ע 60357-02-20
ת"ע 60341-02-20

לפני כבוד השופט מחמוד שדאפנה

ז"ל שנשא בחייו ת.ז.

בעניין עזבון

התובעים / המב
קיום צוואה
מיום 5.6.2019

ע"י ב"כ עוה"ד המאם חליחל

723

3.7

ע"י ב"כ עוה"ד אשרף שתאדה ואח'

הנתבע / המב
בבקשה לצו ירושה /
המתנגד לקיום הצווא
מיום 25.6.19

פסקה דין

ההליך:

1. מונחות בפני 5 תובענות המצריכות הכרעתו של ביהמ"ש:

ת"ע 20-02-60324- בקשה לצו ק

(להלן: "המנוח") מיום 25/6/19, שהוגשה על ידי בנו של המנוח המבקש מס' 5 מר ~~מר~~
 (להלן: "המבקש" וראו "~~המקרה~~"), אלמנת המנוח (להלן: "המבקשת 1" וראו "האישה"),
 ובנותיו (להלן: "המבקשות מס' 2 - 4"). יחד הם יכוננו "המבקשים".

ת"ע 20-02-60357 - התנגדות לבקשה למתן צו קיום לצוואת המנוח מיום 25/6/19 שהוגשה על ידי בנו של המנוח מר. ~~אברהם יצחק~~ ~~אברהם יצחק~~ (להלן: "המתנגד" ואו "האב")

ת"ע 20-02-60341- בקשה לצו ירושה אחר עיזבון המנוח שהוגשה מטעם המתנגד.

תמ"ש 35631-12-20 - תביעת המתנגד לפס"ד הצהרתי.

בית משפט לענייני משפחה בנף הגליל-נצרת

ת"ע 60324-02-20 האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'
תמ"ש 35631-12-20 (המנוח) ואח'
תמ"ש 35593-12-20 נ' אהרן ואח'
ת"ע 60357-02-20 האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'
ת"ע 60341-02-20 האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תיק חיצוני: 6_34688

תמ"ש 35593-12-20 תביעה כספית נזיקית ע"ס 125,000 ₪ שהוגשה מטעם המתנגד.

2. תיקי העיזבונות הועברו ע"י הרשמת לענייני ירושה בהתאם להוראות סעיף 67 א (א) (1) לחוק הירושה, התשכ"ה – 1965.

רקע עובדתי קצר:

3. הצדדים הינם אלמנת המנוח, בנו- המבקש ובנותיו. המנוח הלך לעולמו ביום 20/8/19 והותיר אחריו את אשתו ו- 6 ילדים שכולם בעלי דין למעט ילדה בת אחת שהיא ולא.

4. המבקשים הגישו ביום 22/1/20, באמצעות המבקש, בקשה לקיום צוואת המנוח מיום 25/6/19 (להלן: "הצוואה") שנערכה ע"י הנוטריון עוה"ד דיאב חירי (להלן: "הנוטריון").

5. המנוח נולד ביום 23/12/52 והלך לעולמו ביום 20/8/19. המנוח הותיר אחריו אישה, 6 ילדים, שני בנים וארבע בנות. המנוח חילק בצוואתו את הרכוש והנכסים שהיו לו לטובת אשתו וכן לילדיו למעט המתנגד. במסגרת סעיף 7 לצוואה תדיר המנוח את המתנגד מרכושו והורה כי בנו המתנגד לא יקבל שום חלק בנכסים שבבעלותו או בעיזבונו ללא יוצא מן הכלל.

6. המתנגד הגיש ביום 1/2/20 התנגדות לבקשת המבקשים לקיום הצוואה וכן בקשה למתן צו ירושה אחר עיזבון אביו המנוח. הטענות שהעלה המתנגד בהתנגדותו לקיום צוואת המנוח בתמצית הינם: כי בכל הקשור לסכסוך הנטען עמו, המנוח השלים אתו ובפרט בכל הקשור לעניין הדרתו מעיזבונו, אולם לטענתו המנוח לא הספיק להעלות את זה על הכתב. לטענת המתנגד, המנוח הביע את רצונו זה בעל פה בפני כל בני המשפחה בטרם פטירתו וכי עסקין בצוואה של "שכיב מרע" (טענה שהמתנגד חזר בו ממנה במהלך ההליכים). בנוסף טען המתנגד, כי מצבו הבריאותי של המנוח בסמוך לעריכת הצוואה לא אפשר לו לערוך את הצוואה וכי המנוח היה נתון להשפעה בלתי הוגנת מצד המבקשים.

7. בנוסף להתנגדותו של המתנגד לקיום צוואת המנוח, הגיש שתי תביעות, תביעה לפסק דין הצהרתי במקרקעין ובדירה בה התגורר והחזיק בעת חייו של המנוח, בה עתר להצהיר עליו כבעלים, דירה שיצא ממנה בעקבות הסכסוך שפרץ בין הצדדים, וכן תביעה כספית בגין נזקים שנגרמו לו לטענתו כתוצאה מנטילת חפצים מטעם המבקשים והמנוח מהדירה ושבירת חלק

בית משפט לענייני משפחה בנוף הגליל-נצרת

ת"ע 60324-02-20 האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'
תמ"ש 35631-12-20 האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'
תמ"ש 35593-12-20 האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'
ת"ע 60357-02-20 האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'
ת"ע 60341-02-20 האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תיק חיצוני: 6_34688

מהם. המתנגד עתר למנות מומחה רפואי שיבדוק מה היה מצבו של המנוח בסמוך לעריכת הצוואה בהתבסס על תיקו הרפואי של המנוח.

8. המבקשים בתורם דוחים את טענות המתנגד לגבי כשירותו של המנוח בעת עריכת הצוואה וכן כל טענה להשפעה בלתי הוגנת או מעורבות בעריכת הצוואה. המבקשים טוענים, כי צוואת המנוח משקפת נאמנה את רצונו האמתי, צוואה שנערכה בפני הנוטריון. המבקשים מכחישים טענת המתנגד כי המנוח חזר בו ממה שנכתב בצוואה או ערך צוואת שכיב מרע מאוחרת. המבקשים צירפו מכתב בכתב ידו של המנוח ממנו עולה כי המנוח מתאר קרע של מספר שנים בין המנוח לבין המתנגד ולכן המנוח החליט להדיר את המתנגד מעיזבונו. המבקשים התנגדו לסעדים המבוקשים ע"י המתנגד בשתי התביעות שהוגשו וכן התנגדו למינוי מומחה רפואי.

9. ביהמ"ש קיבל את בקשת המתנגד למינוי מומחה רפואי והורה על מינוי מומחה רפואי, ד"ר גיורא הידש (להלן: "המומחה") לצורך בדיקת מצבו של המנוח בסמוך לעריכת הצוואה וזאת בהתאם למסמכים הרפואיים שהוגשו בעניינו של המנוח. המומחה הרפואי, ולאחר שסקר ארוכות את המסמכים הרפואיים שהובאו בפניו, הגיש חוות דעת מפורטת ומנומקת בעניינו של המנוח מיום 12/1/22, וכך קבע המומחה:

"לפיכך, במסמכים שעמדו לרשותי אין רישום של ירידה קוגניטיבית או בעיה נפשית. רישומי האחיות מחזקים את הדעה שבזמן כתיבת הצוואה מצבו הנפשי והקוגניטיבי היו תקינים כפי שהיה כל חייו, לכן, היה ביכולתו של מחמוד יוסף ז"ל להבין ולערוך צוואה". (ההדגשה לא במקור)

10. המתנגד שלח למומחה שאלות הבהרה, והמומחה השיב לשאלות הבהרה שנשלחו אליו. המומחה זומן ע"י המתנגד לצורך חקירה על חוות דעתו והוא נחקר על חוות דעתו בדיון ההוכחות שנערך ביום 20/2/25.

11. בתיק ובטרם נחקרו בעלי הדין, עדיהם והמומחה מטעם ביהמ"ש, נחקר הנוטריון על נסיבות עריכת הצוואה של המנוח. הנוטריון נחקר בדיון שנערך ביום 30/6/21. ביום 17/3/22 נערך קדם משפט בתביעות, ולאור עדותו של הנוטריון ביקש ביהמ"ש מהמתנגד לשקול את המשך דרכו בניהול ההליך, ובפרט בכל הקשור להתנגדותו לקיום צוואת המנוח. לאחר שביהמ"ש לא הצליח להביא את הצדדים להסכמות, ביקשו הצדדים לקבוע את התובענות להוכחות.

בית משפט לענייני משפחה בנוף הגליל-נצרת

ת"ע 60324-02-20 נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'
תמ"ש 35631-12-20 נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון (המנוח) ואח'
תמ"ש 35593-12-20 נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'
ת"ע 60357-02-20 נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'
ת"ע 60341-02-20 נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תיק חיצוני: 6_34688

12. ביהמ"ש הורה על הגשת תצהירי עדות ראשית מטעם הצדדים. המתנגד הגיש תצהיר עדות ראשית מטעמו וכן תצהירים מטעם עדים. המבקשים הגישו תצהירי עדות ראשית מטעמם ולא הוגשו תצהירים מטעם עדים כלשהם. בתיק התקיימו מספר ישיבות הוכחות בהן נחקר הנוטריין, המומחה, בעלי הדין והעדים מטעם המתנגד.

13. לאחר שמיעת הראיות בתיק ניתנה החלטה בדבר הגשת סיכומים בכתב. הוגשו סיכומים בכתב מטעם הצדדים, ועתה הגיעה העת להכריע בבקשת המבקשים למתן צו קיום צוואה לצוואת המנוח והתנגדות המתנגד לקיומה וכן בשתי התביעות שהוגשו מטעם המתנגד.

תמצית טענות הצדדים:

טענות המתנגד בכל ההליכים:

14. ביסוד כתבי טענותיו של המתנגד טוען כי היה פיוס בינו לבין המנוח וכי המנוח הודיע לו ולשאר בני המשפחה על רצונו לשנות את הצוואה, אולם הוא לא הספיק לעשות כן שכן האירוע היה בסמוך מאוד לפטירתו. המתנגד טוען, כי המנוח היה במצב בריאותי מעורער וסבל ממחלה קשה אשר פגעה בכשירותו והיה תחת השפעה של תרופות הפוגמות ברצונו. המתנגד טוען, כי מצבו הפיזי, המנטאלי והקוגניטיבי של המנוח, שהלך לעולמו כחודשיים לאחר עריכת הצוואה, מנע ממנו להבחין באופן מעמיק בטיבה של הצוואה, ולכן הצוואה אינה משקפת את רצונו ודינה ביטול. המתנגד טוען להשפעה בלתי הוגנת מטעם המבקשים וטוען כי הם השפיעו עליו ושכנעו אותו להדיר אותו מירשת אביו המנוח.

15. המתנגד מכחיש נחרצות טענות המבקשים כי היחסים בין המנוח לבין המתנגד היו עכורים ואף מכחיש כל סכסוך נטען ביניהם. המתנגד טוען, כי בינו לבין המנוח לא היה כל סכסוך, לא ישיר וגם לא עקיף. המתנגד טוען, כי בינו לבין המנוח היה כבוד והערכה הדדית והמנוח העריך אותו מאוד והיה מתפאר בו בתור בן מצליח בשל הישגיו. המתנגד טוען כי בסמוך לפטירת המנוח הוא השלים עם המנוח ונערכה סולחה בנוכחות כל בני המשפחה. המתנגד מפנה גם לאירועים רבים בחייו של המנוח בהם היו מעורבים כל בני המשפחה, לרבות נסיעות לחו"ל לטורקיה, מסיבת הפתעה, מפגשים רבים בחצרו ומשחקי כדור שולחן אותם לטענתו המנוח אהב. המתנגד הגיש צילומים מאירועים משותפים שהיו לו עם כל בני המשפחה לרבות המנוח.

בית משפט לענייני משפחה בנוף הגליל-נצרת

ת"ע 60324-02-20 ש"מ נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'
תמ"ש 35631-12-20 ש"מ נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'
תמ"ש 35593-12-20 ש"מ נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'
ת"ע 60357-02-20 ש"מ נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'
ת"ע 60341-02-20 ש"מ נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תיק חיצוני: 6_34688

- 1
 - 2
 - 3
 - 4
 - 5
 - 6
 - 7
 - 8
 - 9
 - 10
 - 11
 - 12
 - 13
 - 14
 - 15
 - 16
 - 17
 - 18
 - 19
 - 20
 - 21
 - 22
 - 23
 - 24
 - 25
 - 26
 - 27
 - 28
 - 29
 - 30
 - 31
16. בתביעה החצהרתית עותר המתנגד להצהיר עליו כבעלים או שהוא הזכאי להירשם כבעלים על המגרש שנמצא בחלקה 11 גוש 16874 עליו בנוי הדירה ששימשה אותו ואת בני משפחתו למגורים (להלן: "המקרקעין"). יש לציין כי המקרקעין רשומים בבעלותו של המנוח ואלו הועברו בצוואה של המנוח לטובת בנו הנוסף שהוא מבקש קיום הצוואה.
17. המתנגד טוען כי זכות זו במקרקעין ניתנה לו בעסקת מתנה ללא תמורה בינו לבין אביו המנוח, וזאת בשנת 1999. סמוך למועד קבלת היתר הבנייה בחלקה על שמו, שעליו בנה את ביתו (להלן: "הבית"): המתנגד טוען, כי המתנה שקיבל היא בלתי הדירה וסופית והמתנגד שינה את מצבו בהסתמך על המתנה ושם את כל כספו בבניית הבית.
18. המתנגד טוען, כי במועדים הסמוכים לשנת 1999 חגש הוא והמנוח בקשה לקבלת היתר בנייה לבניית שני בתים, אחד עבורו והשני עבור אחיו המבקש שהיה קטין בתקופה הרלוונטית, בן 8 שנים בלבד. המתנגד טוען, כי המנוח נתן לו במתנה וללא תמורה שטח של 220 מ"ר במתנה בלתי הדירה ואו התחייבות בלתי הדירה לתת מתנה, והוא שינה את מצבו לרעה בהסתמך על כך. לטענתו, מרגע שהמנוח נתן לו את המתנה, לא ניתן לחזור מהמתנה או לבטלה.
19. המתנגד טוען, כי למרות העדר כתב והתחייבות לתת מתנה, הפסיקה מכירה באפשרות שבמקרים חריגים ניתן להצביע על עסקה במסמכים או בראיות אחרות להצביע ולהעיד על עסקה. המתנגד טוען כי "זעקת ההגינות" במקרה זה מחייבת ומצדיקה סטייה מדרישת הכתב וכן מכוח עקרון תום הלב המצדיק מתן תוקף משפט לעסקה שנכרתה בעל פה.
20. המתנגד טוען, כי יחד עם אביו המנוח היה מעורב בתכנון בניית הבתים, נכח בכל ישיבות אנשי המקצוע, כך שמדובר בבעלות משותפת בחלקים מהחלקה, וכל המנוח התפאר בכל הזדמנות כי בנו המתנגד בעלים של 220 מ"ר בחלקה לא רק בפני המשפחה הגרעינית אלא גם בפני המשפחה המורחבת. המתנגד טוען כי עובדת העברת המקרקעין לטובתו הייתה ידועה לכל בני המשפחה לרבות המבקשים ואמם.
21. המתנגד טוען, כי הוא מימן בעצמו את בניית הבית וגם את לימודיו. המתנגד טוען, כי עבד בחודשי הקיץ במהלך לימודי בבית הספר, ולאחר סיום בית הספר תיכון עבד משנת 1998 עד 2001. בשנת 2001 התחיל לימודיו בטכניון וסיים את לימודיו בשנת 2005. המתנגד טוען, כי

בית משפט לענייני משפחה בנוף הגליל-נצרת

ת"ע 60324-02-20 נ' [redacted] האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'
תמ"ש 35631-12-20 נ' [redacted] (המנוח) ואח'
תמ"ש 35593-12-20 נ' [redacted] ואח'
ת"ע 60357-02-20 נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'
ת"ע 60341-02-20 נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תיק חיצוני: 6_34688

- 1 אביו המנוח לא יכל היה לשאת לבדו בעלויות בניית הבית שכן הוא פרנס משפחה גדולה, אשתו
2 עקרת בית, לימד בנותיו וגם חיתן שתיים מהן וכל זה היה ממשכורת של 7,000 ₪ בלבד.
- 3
4 22. המתנגד טוען, כי הוא עבד לאחר סיום לימודיו התיכוניים וגם לפני זה בחופשים והיו לו הכנסות
5 טובות. המתנגד טוען, כי חסך כספים, כאשר שכרו בהתחלה לא פחת מ- 4,000 ₪ ולאחר מכן
6 הגיע ל- 6,000 ₪. לטענתו, מה שחסך מעבודתו הוא מסר למנוח ואו הופקד בחשבונות של המנוח,
7 שלמנוח הייתה יכולת למשוך ממנו כספים. לטענתו, המנוח היה מושך ומשלם את הוצאות
8 הבנייה של השלד. המתנגד מדגיש כי בניית הבית ארכה מספר שנים וכי עלויות בניית השלד
9 עלו יותר מ- 50,000 ₪ והוא גם הכשיר את הבית למגורים. המתנגד טוען כי הוא שילם את כל
10 ההוצאות השוטפות של הבית בכל תקופת מגוריו בבית.
- 11
12 23. המתנגד מוסיף כי הוא התגורר לאחר בניית הבית יחד עם בני משפחתו וגידל את ילדיו בבית
13 וכל בני משפחתו ידעו שהבית והמקרקעין שייכים לו ובעלותו הבלעדית והייחודית. המתנגד
14 מציין, כי לאורך כל השנים הוא היה ביחסים טובים עם אביו המנוח. המתנגד טוען, כי בחודש
15 יולי 2017 ובשל ריב בין הילדים שלו לבין אחייניתו, הבת של אחותו וללא, היא התחילה לצעוק
16 ולקלל עליו ומאז חברו כל המבקשים והחלו להפנות לו גב. המתנגד טוען כי למרות שכולם חברו
17 ביחד וניסו לשכנע את המנוח לנכר אותו, המנוח מעולם לא ביטל את המתנה. המתנגד מוסיף,
18 כי על מנת למנוע ויכוחים מיותרים הוא החליט לעזוב את הבית יחד עם המשפחה עד שיירגעו
19 הרוחות ועבר להתגורר בשכירות.
- 20
21 24. המתנגד טוען, כי לאחר עזיבתו את הבית הגיע המנוח, יחד עם חלק מהמבקשים לבית, פרצו
22 בכוח לתוך הבית תוך פגיעה בפרטיותו, זרקו חפצים ובגדים מחוץ לבית, לרבות ספרים, תמונות
23 וחפצים נוספים שהושארו מחוץ לבית. המתנגד טוען, כי חרף כל מה שעשה המנוח והמבקשים
24 מעולם לא חזר בו המנוח מהמתנה שהעניק לו. המתנגד מוסיף, כי הצליח להתפייס עם המנוח
25 אולם שוב המבקשים הסיתו אותו והצליחו לטרפד את ההתפייסות. המתנגד מוסיף, כי לאחר
26 שהתגלתה המחללה הקשה אצל המנוח התפייס שוב עם אביו המנוח יחד עם שאר בני המשפחה
27 ואף התחיל בטיפול באביו המנוח. המתנגד מוסיף כי ביום 12/8/19 בנוכחות אביו המנוח, אמו,
28 שאר האחים ולמעט מרוות, חייב את אביו המנוח, והמנוח ביקש ממנו שיחבק את שאר בני
29 המשפחה והדגיש כי הבעיות נפתרו וכי אין בינו לבין המבקשים כלום.
- 30
31 25. בתביעה הנזיקית טוען המתנגד, כי לאחר שעזב את הבית הגיעו המנוח וחלק מהמבקשים ופרצו
32 בכוח לתוך הבית והוציאו חפצים ובגדים וזרקו אותם מחוץ לבית, השחיתו ספרים, נעלמה

בית משפט לענייני משפחה בנף הגליל-נצרת

ת"ע 60324-02-20 האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'
תמ"ש 35631-12-20 האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון (המנוח) ואח'
תמ"ש 35593-12-20 האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'
ת"ע 60357-02-20 האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'
ת"ע 60341-02-20 האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תיק חיצוני: 6_34688

- 1 טלוויזיה, חיבלו בגינה שלמה ומטופחת, נעלמו פרחים ועציצים ועוד. המתנגד צירף תמונה של
2 החפצים. המתנגד טוען כי בעקבות יציאתו מן הבית ומעשיהם של המבקשים נגרמו לו הוצאות
3 ונזקים.
4
5 26. המתנגד טוען, כי שילם ועודו משלם דמי שכירות חודשיים בסך של 2,100 ₪ לחודש עד ליום
6 הגשת התביעה מאז שהוא עזב את הבית והתגורר בשכירות וסכום דמי השכירות עד ליום הגשת
7 התביעה מגיע לסך כולל של 75,600 ₪. המתנגד טוען, כי שילם הפרשי ארנונה בסכום כולל של
8 5,400 ₪. המתנגד טוען, כי נגרם לו נזק לחפצים ולבגדים שנהרסו בסכום כולל של 20,000 ₪
9 וכן נאלץ לשלם הובלה בסכום של 4,000 ₪. המתנגד טוען, כי נגרמו לו גם נזקים נוספים של
10 היעדרות מעבודה ועוגמת נפש בסכום כולל של 20,000 ₪. המתנגד מעמיד את כל נזקיו על סכום
11 כולל של 125,000 ₪.

טענות המבקשים:

- 12
13
14
15
16 27. ביסוד כתבי טענותיהם, טוענים המבקשים, כי הצוואה של המנוח ביטאה בצורה מלאה וחד
17 משמעית את רצונו של המנוח וכי אין לסטות ממנה. המבקשים דוחים מכל וכל טענת המתנגד
18 כי המנוח לא היה כשיר לערוך צוואה, וכי חרף מחלתו של המנוח הוא היה כשיר לחלוטין וצלל
19 בדעתו ולא סבל מכל מגבלה שפגעה ביכולתו להביע את רצונו במעמד עריכת הצוואה.
20
21 28. המבקשים טוענים כי רצונו של המנוח הועלת בפני הנוטריון שערך את הצוואה בהתאם
22 להוראות הדין, ללא כל עוררין, וכי עסקין בצוואה בפני רשות. והנטל לביטול צוואה כזו הוא
23 מוגבר וקשה מאוד עד כדי בלתי אפשרי. התייחסות המבקשים לטענת המתנגד לעניין צוואת
24 שכיב מרע לא מצאתי צורך לציין שכן המתנגד חזר בו מטענה זו במהלך ניהול התביעה
25 וההכרעה בסוגיה זו מתייתרת.
26
27 29. המבקשים טוענים, כי יחסי המנוח עם המתנגד לא היו טובים לתקופה ארוכה והוא אף הביע
28 את מורת רוחו מהתנהגות המתנגד באמצעות מכתב שערך בכתב ידו בעודו מתמודד עם המחלה
29 הקשה ממנה סבל בטרם פטירתו. המבקשים טוענים כי המנוח הביע את זעמו וכעסו כלפי
30 המתנגד ואף ביקש שהוא לא ישתתף בהלווייתו. המבקשים טוענים, כי הקרע בין המנוח לבין
31 המתנגד היה ארוך שנים וכלל חילוקי דעות רבים, בין השאר בשל חוסר כבוד לו זכה המנוח
32 מאת המתנגד ואשתו. המבקשים מכחישים טענות המתנגד בדבר פיוס וטענים כי המנוח

בית משפט לענייני משפחה בנוף הגליל-נצרת

ת"ע 60324-02-20 נ' [redacted] האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'
תמ"ש 35631-12-20 נ' [redacted] (המנוח) ואח'
תמ"ש 35593-12-20 נ' [redacted] ואח'
ת"ע 60357-02-20 נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'
ת"ע 60341-02-20 נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תיק חיצוני: 6_34688

- 1 מעולם לא השלים עם המתנגד, למעט מפגש אחד שבו נכחו חלק מבני המשפחה, כאשר במפגש
2 זה המנוח הביע את מורת רוחו מהתנהגות המתנגד.
- 3
- 4 30. המבקשים מכחישים כי הייתה השפעה בלתי הוגנת מטעם מי מהמבקשים, וכי המתנגד לא ידע
5 להצביע עובדתית על כל השפעה בלתי הוגנת, וכי טענותיו של המתנגד בשקר יסודן וטענותיו
6 באות על מנת להסתיר את מעשיו ומחדליו שגרמו לשבר ולריחוק בינו לבין המנוח.
- 7
- 8 31. באשר לתביעה ההצהרתית של המתנגד, המבקשים טוענים כי המתנגד מבקש להחריג מעיזבון
9 המנוח נכס מכסי-העיזבון שאין חולק כי הוא רשום על שמו של המנוח והיענות לתביעה זו
10 משמעותה פגיעה בעיזבון של המנוח. המבקשים טוענים כי לא ניתן גם לקבל את טענת המתנגד
11 כי נכרתה עסקת מתנה בינו לבין המנוח, שכן לא הוצג כל מסמך בכתב המאושש את טענת
12 המתנגד, והיתר הבניה אינו מעניק בעלות על מקרקעין או בית. המבקשים טוענים כי חזקת
13 הרישום הקבועה בסעיף 125 לחוק המקרקעין הינה ראייה חותכת לתוכנו ולא הובאו מטעם
14 המתנגד ראיות או הנכחות לסתור חזקה זו.
- 15
- 16 32. המבקשים טוענים, כי טענת המתנגד למתנה בלתי הדירה אינה נכונה וככל הנראה, טענת
17 המתנגד הינה לעניין מתן רשות בלתי הדירה. המבקשים דוחים טענה זו, וכי אם בכלל ניתנה
18 רשות, הרי עסקינן ברשות חנם ברת ביטול, והיא הסתיימה עם הבעת רצונו של המנוח בצוואה
19 שערך. עוד טוענים המבקשים כי הבית שייך למנוח ובנייתו הסתיימה בשנת 2002 כאשר
20 המתנגד היה בן 22 בלבד. המבקשים טוענים כי תביעת המתנגד מנוגדת לחלוטין לרצונו של
21 המנוח שהובע בצוואה. המבקשים טוענים כי אין למתנגד כל זכויות בבית וגם לא בשווי בנייתו
22 שכן הבית נבנה ע"י המנוח.
- 23
- 24 33. באשר לסוגיית עזיבת הבית טוענים המבקשים, כי בשלהי שנת 2017 ובעקבות סכסוך משפחתי
25 ועל רקע מתיחות ארוכת שנים וחוסר כבוד לו זכה המנוח מהמתנגד ואשתו, המננת הבחיר
26 למתנגד כי אינו רצוי עוד בסביבתו של המנוח וכי עליו לפנות את הבית ואכן כך היה והמתנגד
27 עזב את הבית. המבקשים לא מכחישים כי המנוח אכן נכנס לבית והוציא חפצים אישיים
28 שהותיר המתנגד בבית וכי הוא אכן השאיר אותם מחוץ לבית כאשר חלקם אף נקנו על ידי
29 המנוח.
- 30
- 31 34. המבקשים מכחישים טענות המתנגד כי הוא בנה את הבית ונשא בכל העלויות של בנייתו שכן
32 בעת בניית הבית המתנגד היה בן 18 בלבד שהיה עסוק בלימודיו, והשקיע את מרצו וכספו
33 בלימודים ולאחר מכן גם בחתונה שלו. המבקשים טוענים, כי המנוח בנה את הבית ונתן למתנגד

בית משפט לענייני משפחה בנוף הגליל-נצרת

ת"ע 60324-02-20 נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'
תמ"ש 35631-12-20 נ' (המנוח) ואח'
תמ"ש 35593-12-20 נ' (המנוח) ואח'
ת"ע 60357-02-20 נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'
ת"ע 60341-02-20 נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תיק חיצוני: 6_34688

רשות לגור בו כפי שעשה עם בנו הנוסף שהוא המבקש. המבקשים הגישו אסמכתאות לעניין
תשלומי הבנייה, משיכות מחשבון הבנק וכן תשלומי ארנונה ומיסים.

35. לעניין התביעה הנוזקית המבקשים מכחישים טענת המתנגד כי הם גרמו נזק לרכוש, וטוענים
כי אין למתנגד כל עילה בדין לתבוע כל נזק מכל מין וסוג שהוא וגם לא דמי שכירות בגין הבית.
המבקשים טוענים כי המנוח הוא זה שנתן למתנגד הלוואה בשנת 2010 לצורך בניית הבית
הלוואה שלטענתם לא השיב לו עד היום. המבקשים שבים וטוענים כי המנוח העניק למתנגד
רשות חניג לגור בבית.

36. המבקשים מאשרים כי המנוח ביקש לסלק את המתנגד מהבית ולאחר מכן המתנגד בעצמו יצא
מהבית בעודו לוקח חפצים שונים. המבקשים מאשרים כי המנוח אכן החליף את המנעול של
הבית והוציא את יתר חפציו של המתנגד שהיו חפצים אישיים מעטים שהיו בתוך הבית לאחר
עזיבתו. המבקשים אף טוענים כי חלק מהחפצים נרכשו ע"י המנוח והוא השאיר אותם מחוץ
לבית וביקש מקרובי משפחה להודיע למתנגד שיבוא ויאסוף אותם. המבקשים לא מכחישים
כי המנוח שבר שני עציצים בעת שהוא היה ברגע של זעם וכעס מהתנהגות המתנגד ולגבי שאר
החפצים הם טוענים שאלו נשארו מחוץ לבית. המבקשים טוענים כי לאחר עזיבתו של המתנגד
את הבית הוא הפסיק לשלם את הוצאות החשמל והארנונה ואלו שולמו ע"י המנוח בעצמו.

מתווה הכרעה:

37. תחילה אדון בהתנגדות המתנגד לבקשת המבקשים לקיום צוואת המנוח ואכריע בה, ולאחר
מכן אדון בשתי התביעות שהוגשו מטעם המתנגד ואכריע בהן.

המסגרת הנורמטיבית:

38. נקודת המוצא בתביעות כגון דא היא עיקרון כיבוד רצון המת. ההנחה היא, כי צוואה מבטאת
את רצונו האמתי וחמלא של המת לגבי מה יעשה בנכסיו לאחר מותו, והאופן בו יחולק עזבונו
לאחר לכתו מן העולם. הצוואה משקפת את האוטונומיה שלו כפרט ואת זכותו החוקתית
בקניינו. כיבוד רצונו של המת להורות מה יעשה ברכושו הינו חלק מכבוד האדם שלו (ראו:
דני"א 7818/00 יוסף אהרן נ' אמנון אהרונ'י, נט"מ 653 (2005) ובע"מ 4990/12 מ.ז. נ' ח.ז.
(פורסם בנבו, מיום 13.12.2012)).

בית משפט לענייני משפחה בנוף הגליל-נצרת

ת"ע 60324-02-20, ת"ע 35631-12-20, ת"ע 35593-12-20, ת"ע 60357-02-20, ת"ע 60341-02-20
 תמ"ש 35631-12-20, תמ"ש 35593-12-20, ת"ע 60357-02-20, ת"ע 60341-02-20
 תמ"ש 35631-12-20, תמ"ש 35593-12-20, ת"ע 60357-02-20, ת"ע 60341-02-20
 ת"ע 60324-02-20, ת"ע 35631-12-20, ת"ע 35593-12-20, ת"ע 60357-02-20, ת"ע 60341-02-20
 תמ"ש 35631-12-20, תמ"ש 35593-12-20, ת"ע 60357-02-20, ת"ע 60341-02-20
 תמ"ש 35631-12-20, תמ"ש 35593-12-20, ת"ע 60357-02-20, ת"ע 60341-02-20

תיק חיצוני: 6_34688

39. כפועל יוצא, בבוא בית המשפט לבחון צוואה עליו לכבד את רצון המת ולהימנע ככל האפשר מפגיעה בחופש לצוות. בית המשפט ככלל, ימעט לבטל או לשנות צוואה ועל המבקש לעשות כן להרים נטל כבד ביותר לצורך הוכחת טיעוניו (ראו: ע"א 724/87 ורדה כלפה (גולד) נ' תמר גולד, מח(1) 22 (1993) ובע"מ 11116/08 פלוני נ' אלמוני (פורסם בנבו, מיום 5.7.2012)).

40. כאמור, מצווים אנחנו לכבד את רצון המת, אך כלל לא פחות חשוב הוא גם לבטל צוואה כאשר ישנו פגם מהותי בכושר השיפוט של המצווה, או כאשר מוכח שהצוואה לא נערכה מתוך רצון חופשי ואמתי (ראו: ע"א 5185/93 היועץ המשפטי לממשלה נ' מרום, מט(1) 318 (1995) (להלן: "פרשת מרום").

נטל ההוכחה:

41. ככלל, נטל השכנוע מוטל על בעל הדין המתנגד לקיום הצוואה, ככל שלא נפלו בה פגמים צורניים (ראו: ע"א 2098/97 בוסקילה נ' בוסקילה ואח', נה(3) 837 (2001) וע"א 130/77 עוזי נ' עוזי, פ"ד לג(2) 346 (1979)).

42. הצוואה מושא תיק זה הינה צוואה שנערכה ע"י נוטריון. סעיף 22 לחוק הירושה עניינו צוואה בפני רשות והתנאים לכשרותה, והוא קובע לאמור:

"22(א) צוואה בפני רשות תיעשה על ידי המצווה באמירת דברי הצוואה בעל-פה בפני שופט, רשם של בית משפט או רשם לענייני ירושה, או בפני חבר של בית דין דתי, כמשמעותו בסעיף 155, או בהגשת דברי הצוואה בכתב, על ידי המצווה עצמו, לידי שופט או רשם של בית משפט, רשם לענייני ירושה או חבר בית דין דתי כאמור.

...

(ו) צוואה בפני רשות תהיה ראויה לכאורה שהאדם הנקוב בה כמצווה עשה את הצוואה ושנעשתה ביום ובמקום הנקובים בה כיום העשיה ומקומה.

(ז) לענין סעיף זה, דין נוטריון כדין שופט."

43. כאמור, סעיף 22 לחוק הירושה קובע, כי דין נוטריון כדין שופט לעניין אותו סעיף.

בית משפט לענייני משפחה בנף הגליל-נצרת

ת"ע 60324-02-20 האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'
תמ"ש 35631-12-20 האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון (המנוח) ואח'
תמ"ש 35593-12-20 האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'
ת"ע 60357-02-20 האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'
ת"ע 60341-02-20 האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תיק חיצוני: 6_34688

44. צוואת המנוח הינה צוואה בפני רשות. הצוואה נערכה בפני הנוטריון. השאלה שמצריכה הכרעה הינה האם המנוח היה כשיר מנטאלית לחתום על הצוואה.

45. הוראות סעיף 26 לחוק הירושה, קובעות:

"כשרות לצוות"

צוואה שנעשתה על ידי קטין או על ידי מי שהוכרז פסול-דין או שנעשתה בשעה שהמצווה לא ידע להבחין בטיבה של צוואה- בטלה."

46. שאלת מצבו הקוגניטיבי של המנוח עובר לחתימתו על הצוואה הינה שאלה שבמומחיות רפואית. להוכחת הטענה לאי כשרותו של המנוח ניתן להסתייע בעדות רפואית בדבר מצבו הקוגניטיבי, אולם בית המשפט רשאי להסתייע בחומר ראיות אחר המתייחס למועד הרלוונטי ולהעדיפו על פני חוות דעת רפואית.

47. הנטל להוכחת מגבלה על כושרו של המצווה לצוות במועד עריכת הצוואה מוטל על הטוען למגבלה זו ולא כשרותו של המצווה, כאשר כמות ההוכחה הנדרשת אינה עניין של מה בכך ואין די בהעלאת ספקות גרידא (ראו: ע"א 279/87 רבינוביץ' נ' קרייזל, פ"ד מג(4) 760 וע"א 851/79).

48. ככלל, כל אדם כשיר לפעולות משפטיות, אלא אם כן נשללה או הוגבלה כשרות זו בחוק או בפסק דין (סעיפים 1-2 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, התשכ"ב-1962). משכך, כל אדם כשיר לעשות צוואה, אלא אם כן כשרות זו נשללה ממנו כדין. אין די בהעלאת ספק, אלא בהוכחה של ממש, תוך שמסתייעים בעדות רפואית או אחרת. באשר למצב המנוח בזמן עריכת הצוואה (ראו: ע"א 851/79 160/80 בנדל נ' בנדל, פ"ד לה(3) 101 (1981); ע"א 724/87 כלפה נ' גולד, פ"ד מח(1) 22, 31 (1993)).

מה מעמדה של צוואה הנוטריונית:

49. סעיף 19 לחוק הנוטריונים, התשל"ו-1976 (להלן: "חוק הנוטריונים"), קובע:

"אישורו של נוטריון לפי חוק זה והתקנות על פיו, יהיה ראיה מספקת בהליך משפטי, ללא צורך בראיה נוספת, לדברי הנוטריון

בית משפט לענייני משפחה בנוף הגליל-נצרת

ת"ע 60324-02-20 נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'
תמ"ש 35631-12-20 נ' (המנוח) ואח'
תמ"ש 35593-12-20 נ' ואח'
ת"ע 60357-02-20 נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'
ת"ע 60341-02-20 נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תיק חיצוני: 6_34688

ולמעשיו ולדברי אחרים ולמעשיהם שאמרו או עשו בפניו, הכל
כאמור באישור".

50. על נוטריון אשר נערכת בפניו צוואה בכובעו כ"רשות" לקיים אחר הוראות תקנה 4 לתקנות
הנוטריון, התשל"ז-1977 (להלן: "תקנות הנוטריון"), הקובעת, כדלקמן:

"(א) נתבקש נוטריון לערוך אישור על עשיית פעולה בפניו, יברר
תחילה אם הניצב בפניו כשיר לעשייתה של הפעולה מבחינת גילו.

...
(ד) נוטריון לא יתן אישור על עשיית פעולה בפניו אם בכל נסיבות
הענין לא שוכנע שהניצב בפניו פועל מרצונו החפשי ושהוא מבין
הבנה מלאה את משמעותה של הפעולה.

(ה) לא יתן נוטריון אישור על עשיית פעולה בפניו אם המבקש
ביצע את הפעולה מאושפז בבית חולים או מרותק למיטתו, כל עוד
לא הוצגה בפניו תעודה רפואית לפי טופס שבתוספת הראשונה
שהוצאה ביום עשיית הפעולה; התעודה הרפואית תצורף לעותק
האישור שיישמר בידי הנוטריון".

מעורבות בעריכת הצוואה, השפעה בלתי הוגנת:

51. על המתנגד לקיום הצוואה הטוען להשפעה בלתי הוגנת, מוטל הנטל להוכיח, כי הצוואה אינה
משקפת את רצונו האמתי של המצווה ושהצוואה נעשתה מתוך אותה השפעה אסורה.

52. סעיף 35 לחוק הירושה קובע, כדלקמן:

"הוראות צוואה, פרט לצוואה בעל-פה, המזכה את מי שערך אותה
או היה עד לעשייתה או לקח באופן אחר חלק בעריכתה, והוראות
הצוואה המזכה בן-זוגו של אחד מאלה - בטלה".

53. הוראות סעיף 35 לחוק הירושה, מכוונות לשלוש חלופות, בהתקיים אחת מהן ניתן יהיה לקבוע
כי קיימת מעורבות בעריכת הצוואה: מי שערך אותה, מי שהיה עד לעשייתה ומי שלקח באופן
אחר חלק בעריכתה.

בית משפט לענייני משפחה בנוף הגליל-נצרת

ת"ע 60324-02-20 נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'
תמ"ש 35631-12-20 נ' (המנוח) ואח'
תמ"ש 35593-12-20 נ' ואח'
ת"ע 60357-02-20 נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'
ת"ע 60341-02-20 נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תיק חיצוני: 6_34688

- 1
- 2 54. הביטוי "לקח באופן אחר חלק בעריכתה" של הצוואה, הינו ביטוי גמיש ומתמלא תוכן בהתאם
- 3 לנסיבות המקרה. המבחן האם פלוני לקח חלק בעריכת צוואה אם לאו, הינו בסופו של דבר,
- 4 מבחן השכל הישר ויש לבחון את מידת המעורבות וחומרתה. ככל שהמעורבות הינה גדולה
- 5 יותר, כך ייטה בית המשפט לראות בה כמעורבות הפוסלת את הצוואה. לא כך הדבר, כאשר
- 6 מדובר בעזרה ותמיכה במנות, לצורך הגשת רצונו בכתיבת צוואתו (ראו: ע"א 5869/03 חרמון
- 7 נ' גולוב, נט(3) 1 (2004)).
- 8
- 9 55. נקבע, כי אין לראות השפעה בלתי הוגנת בשיחות מקדימות או בשליחות מטעם המצווה לצורך
- 10 עריכת צוואה (ראו: ע"א 6496/98 בוטו נ' בוטו, נד 19 (1) (2000)), אף לא כאשר הנהנה הביא
- 11 את המנוח למשרד עורך הדין ואף שוחח עם עורך הדין (ראו: ע"א 2098/97 בוסקילה נ'
- 12 בוסקילה, נה(3) 837 (2001)), וגם מקום שהנהנה שילם את שכר טרחתו, אין בכך משום נטילת
- 13 חלק פסול בעריכת הצוואה (ראו: ע"א 760/86 רוזן נ' שולמן, פ"ד מג(3) 586 (1989)).
- 14
- 15 56. כאשר המצווה היה כשיר וינדע מה טיבה של צוואה, הפסיקה לא מצאה בפרמטרים אלו עדות
- 16 למעורבות של נהנה מהצוואה בעריכתה. המבחן הוא מבחן השכל הישר וכל מקרה ייבדק על פי
- 17 נסיבותיו (ראו: ע"א 5869/03 חרמון נ' גולוב, פ"ד נט(3) 1 (2004)).
- 18
- 19 57. לא כל השפעה נחשבת להשפעה בלתי הוגנת. השפעה בלתי הוגנת נתפסת כחתנהלות מצד הנהנה
- 20 בעלת גוון פסול, אשר יש בה כדי לשנות או להסיט את רצונו החופשי של המצווה. נקבע, כי
- 21 הכוונה להשפעה שאינה שגרתית, שיש בה מרכיב של אי הגינות במושגים של מוסר אישי או
- 22 חברתי (ראו: ע"א 4902/91 גודמן נ' ישיבת שם בית מדרש גבוה להוראה ודיינות, פ"ד מט(2)
- 23 441, 447 (1995); ע"א 5185/93 היועץ המשפטי נ' מרום, פ"ד מט(1) 318, 331 (1995)).
- 24
- 25 58. בהתאם לפסיקה, נטל ההוכחה לעניין השפעה בלתי הוגנת, מוטל על הטוען לקיומה של השפעה
- 26 כזו, ואין די ב"חשש להשפעה" בלבד, אלא נדרשות ראיות משמעותיות המקיימות תשתית
- 27 ברורה (ראו: ע"א 190/68 סוטיצקי נ' קלינבורט, כב (2) 138 (1968)).
- 28
- 29 59. השפעה בלתי הוגנת שוללת את רצונו החופשי והאמתי של המנוח, באופן שתוכנה של צוואתו
- 30 אינו מהווה ביטוי לרצונו, אלא לרצונם של המשפיעים עליו.
- 31
- 32 60. הפסיקה הציעה ארבעה מבחנים לבחינת סוגיית השפעה בלתי הוגנת. השופט מצא בעניין דמ"א
- 33 1516/95 מרום נ' היועמ"ש, נב (2) 813 (1998) (להלן: "עניין מרום") מסכם את ארבע אבני

בית משפט לענייני משפחה בנוף הגליל-נצרת

ת"ע 60324-02-20 האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'
תמ"ש 35631-12-20 (המנוח) ואח'
תמ"ש 35593-12-20 (המנוח) ואח'
ת"ע 60357-02-20 האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'
ת"ע 60341-02-20 האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תיק חיצוני: 6_34688

הבוחן אשר יסייעו לבית המשפט להכריע בדבר קיומה של השפעה בלתי הוגנת: עצמאות, תלות, קשרי המנוח עם אחרים ונסיבות עריכת הצוואה.

מבחן הראשון- מבחן עצמאותו הגופנית והשכלית של המנוח:

61. מבחן העזר הראשון, מחייב את בית המשפט לבחון האם המנוח היה עצמאי, הן מהבחינה השכלית הכרתית והן מהבחינה הפיזית, במועד עריכת הצוואה. הדגש צריך להיות על העצמאות השכלית- הכרתית, כאשר ייתכן שעצמאות זו תחפה על קיומה של תלות פיזית לצורך בחינת כושרו של המצווה (ראו: ת"ע (ת"א) א' ל' נ' ש' א' (פורסם בנבו, מיום 17.1.2016)).

62. לשם כך, על בית המשפט לבחון גם את כשרותו של המנוח ולבחון את מצבו הנפשי, המנטלי והגופני, ולהעריך האם המצב בו היה נתון עלול היה להשפיע על יכולתו "להבחין בטיבה של צוואה" (ראו: ע"א 1212/91 קרן לב"י נ' פליציה בינשטוק, מח(3) 705 (1994) (להלן: "עניין קרן לב"י") ורע"א 7019/94 גדעון ליפבסקי נ' עמליה דן (פורסם בנבו, מיום 6.1.1997)). לצורך כך, התוותה הפסיקה שלושה פרמטרים עיקריים:

- א. מודעותו של המצווה לעצם עריכת הצוואה.
- ב. מודעותו של המצווה להיקף רכושו.
- ג. מודעותו של המצווה לתוצאות עשיית הצוואה ביחס לירושו.

(ראו: ע"א 851/79 שולמית בנדל נ' דורון בנדל, לה(3) 101, 105 (1981) ותע (ת"א) 40917-10-17 ש' א' נ' ד' ג' ש' (פורסם בנבו, מיום 21.9.2020)).

נטל השכנוע בדבר היעדר הכשרות לצוות מוטל על המתנגדים. מדובר בנטל הוכחה כבד המחייב הבאת "ראיות ממשיות וברורות" (ראו: בע"מ 3539/17 פלוגי נ' פלוגי (פורסם בנבו, מיום 11.6.2017) ועמ"ש (חיפה) 27565-09-16 ל.ג. נ' ע.ד. (פורסם בנבו, מיום 2.4.2017) ופסק הדין בעניין קרן לב"י, בעמ' 734).

מבחן העזר השני- מבחן התלות והסיוע בין הזוכה לבין המצווה:

63. מקום בו מתברר כי המצווה אכן לא היה עצמאי ונזקק לסיוע הזולת, יש לבחון את הקשר שהתקיים בינו לבין הנהנים, והאם קשר זה התבסס על מתן סיוע שהמצווה נזקק לו. נפסק, כי סיוע של אדם אחר עלול להעמיד את המצווה במצב של תלות מוחלטת באדם המסייע לו.

בית משפט לענייני משפחה בנוף הגליל-נצרת

ת"ע 60324-02-20 נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'
תמ"ש 35631-12-20 נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון (המנוח) ואח'
תמ"ש 35593-12-20 נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'
ת"ע 60357-02-20 נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'
ת"ע 60341-02-20 נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תיק חיצוני: 6_34688

מבחן העזר השלישי - מבחן קשרי המצווה עם אתרים זולת הזוכה על-פי הצוואה:

64. הכרעה בשאלה אם ועד כמה היה המצווה תלוי בנהנים, יכולה להיות מושפעת גם מהיקף הקשרים שקיים המצווה עם אתרים זולת הנהנים. במידה ויתברר, כי המצווה בתקופה הרלבנטית היה מנותק לחלוטין מאנשים אחרים, או שקשריו עם אתרים היו מועטים וגדירים, תתחזק ההנחה שאכן היה המצווה תלוי בנהנים מהצוואה.

מבחן העזר הרביעי - מבחן נסיבות עריכת הצוואה, לרבות מידת מעורבותו של הזוכה בעריכתה.

65. במבחן זה בודקים את נסיבות עריכת הצוואה ועד כמה הנהנה בצוואה היה מעורה בעריכת הצוואה ואיזה חלק הוא נטל בעריכתה. במבחן זה יש לבדוק את מידת מעורבותו של הנהנה וככל ויוכח כי מעורבותו הייתה משמעותית וגדולה ניתן יהיה להורות על פסלות הצוואה.

66. יש לציין כי עפ"י ההלכה הפסוקה אין חובה שיתקיימו כל המבחנים שפורטו לעיל ולמעשה די בקיומו של אחד המבחנים האמורים בכדי להורות על פסלות הצוואה.

מן הכלל אל הפרט:

67. לאחר שמיעת ראיות ועדויות הצדדים, ולאחר בחינה ושקילה מעמיקה, הגעתי לכלל מסקנה, כי המתנגד לא עמד בנטל שמוטל עליו ולא הוכיח כי מצבו המנטאלי של המנוח לא אפשר לו לערוך צוואה ולהבין את תוכנה. כמו כן לא עלה בידי המתנגד להוכיח כי הצוואה נערכה תחת השפעה בלתי הוגנת מצד מי מהמבקשים. לא הוכח כלל וכלל, כי מי מהמבקשים נטל חלק בעריכת הצוואה וגם לא הובאה שום ראיה לכך כי מי מהמבקשים היה מעורב ישיר ומרכזי בעריכתה וסייע למנוח לערוך את הצוואה, וגם אם הייתה כל התערבות, אין בה כדי ליצור התערבות כלשהי של מי מהמבקשים שאינה לגיטימית.

הצוואה הנוטריונית ועדותו של הנוטריון:

68. תחילה אבחן את עדותו של הנוטריון אשר ערך את הצוואה והחתים את המנוח עליה והוא בבחינת אחד העדים המרכזיים בעניין. אקדים ואומר, כי מעדותו של הנוטריון, עולה באופן ברור, נהיר וחד משמעי, כי המנוח היה כשיר לתתם על הצוואה, וכי לא הופעל עליו שום לחץ

בית משפט לענייני משפחה בנוף הגליל-נצרת

ת"ע 60324-02-20 נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'
תמ"ש 35631-12-20 נ' (המנוח) ואח'
תמ"ש 35593-12-20 נ' ואח'
ת"ע 60357-02-20 נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'
ת"ע 60341-02-20 נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תיק חיצוני: 6_34688

או כפייה בעת שחתם על הצוואה, ולא הייתה כלפיו כל השפעה בלתי הוגנת מצדם של מי מהמבקשים.

69. על הנוטריון המאשר עשיית צוואה לוודא כשרותו של המצווה שבפניו לצוות ולוודא, כי הוא מבין באופן מלא את משמעות הפעולה ופועל מרצון חופשי. ככל שאישור הנוטריון על עריכת הצוואה בפניו עומד בתנאים הקבועים בדין, הרי שהוא יהווה ראיה מספקת בהליך משפטי לכשרות הפעולה ולאישור עצמו ללא כל צורך בכל ראיה נוספת.

70. עדות הנוטריון שאנתה אני מקבל, מוכיחה כי לא היה למי מהמבקשים כל מעורבות בעריכת הצוואה. הנוטריון העיד כי המנוח הוא זה שפנה אליו והוא זה שביקש שיערוך צוואה והוא נענה לבקשתו. הנוטריון העיד וציין כי המנוח הגיע אליו לבדו, וכי נהג לוודא שהמצווה פועל מרצונו החופשי וללא השפעה, על ידי כך שהמצווה יהיה לבד. הנוטריון אף העיד כי המנוח היה עצמאי ופיקח וכך הייתה עדותו בעניין זה:

ש. כשהמנוח הגיע אליך לעשות צוואה הוא הגיע לבד אליך?
ת. עפ"י הזיכרון אני לא יכול להגיד אבל אני זוכר שהאדם הזה היה עצמאי והיה פיקח ויודע קרוא וכתוב.

ראה עמ' 6 לפרוטוקול הדיון מיום 30/6/21 שורות 29 – 31.

71. וכשנשאל הנוטריון אם המנוח חתם על הצוואה כשהוא היה לבד כך הייתה עדותו:

ש. ישבת איתו לבד או שהיה עוד מישהו בחדר?
ת. חס וחלילה. יש לי מנהג, כדי לוודא שהמצווה עושה את זה מרצונו החופשי ושאינו אחד לא השפיע עליו או לחץ עליו, אני מבקש מהמצווה שיהיה לבד.
ש. השאלה אם היה עוד מישהו מטעמך לרשום את הצוואה?
ת. לא, אפילו לא המזכירה שלי.

ראה עמ' 7 לפרוטוקול הדיון מיום 30/6/21 שורות 11 – 15.

72. הנוטריון גם תיאר איך הוא עורך צוואה, מה הוא עושה ואף פירט את כיצד ערך את צוואתו של המנוח וכך הייתה עדותו:

בית משפט לענייני משפחה בנוף הגליל-נצרת

ת"ע 60324-02-20 נ' ~~האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'~~
 תמ"ש 35631-12-20 נ' ~~האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'~~
 תמ"ש 35593-12-20 נ' ~~האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'~~
 ת"ע 60357-02-20 נ' ~~האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'~~
 ת"ע 60341-02-20 נ' ~~האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'~~

תיק חיצוני: 6_34688

ש. אתה זוכר את הנסיבות של עריכת הצוואה?
 ת. כן. בענייני מסמכים נוטריונים אני סומך על הכתוב, אני מקיים ורושם מה שהחוק מחייב אותי לעשות. בחוק כתוב איך צריך לעשות צוואה, אני יכול לפרט גם בפני בית המשפט. הוא הגיע אלי לפני עריכת הצוואה, תקופה קצרה ועד כמה שאני זוכר הוא שאל מה הוא צריך לעשות כשהוא רוצה לעשות צוואה. בד"כ במקרים כאלה של עניין צוואה באים כדי לקבל הסבר מה צריך לעשות ואני מסביר להם שצריך ת.ז, פרטים של אלה שמעבירים להם ואת הפרטים של הרכוש שאתה מתכוון להעביר, תביא אותם ונערוך צוואה. הוא בא לבד. לפני עריכת הצוואה הוא היה יזם והביא לי עסקה של רישום קרקע אשר לפיה נרשמה הקרקע בשם של שתי בנותיו, אחת בשם מריון ואחת אני לא זוכר את שמה היא היום אלמנה, הוא יזם את זה והיה המקשר בעניין הזה. אני לא זוכר אם מישו שלח אותו או שהגיע בכוחות עצמו. דומני שהוא רכש עבור בנותיו מרוכש שנקרא אחמד עותאללה"

ראה עמ' 6 לפרוטוקול הדיון מיום 30/6/21 שורות 8 – 17.

73. עדותו של הנוטריון, שהינו עד ניטרלי ואין לו כל אינטרס, הייתה אמינה וישרה ולא היו בה סתירות ועל כן אני מקבלת. עדותו הנוטריון הייתה עדות אמינה, ישירה וקוהרנטית ויש בה להוכיח, כי בעת חתימת המנוח על הצוואה הוא היה צלול בדעתו, הבין את משמעות חתימתו על הצוואה וחתם עליה מרצונו הטוב והחופשי וללא כל כפייה או לחץ.

74. עדותו של הנוטריון כפי שפורטה לעיל, הייתה ברורה וקוהרנטית, הותירה בי רושם אמין, ומשכך מצאתי לקבל את גרסת הנוטריון בעניין זה. שוכנעתי, מעדותו של הנוטריון כי המנוח היה כשיר לצוות במועד עריכת הצוואה. משכך, הנוטריון פעל כראוי בהתאם לחוק הנוטריונים ולתקנות שלפיו, ולא נפל פגם כלשהו בעריכת הצוואה.

75. מכל המקובץ עולה, כי לא עלה בידי המתנגד להרים את הנטל המוטל עליו לצורך הוכחה, כי נפל פגם בעשיית הצוואה ואו בהליך אישורה, אשר יש בהם כדי להביא לפסילתה. שוכנעתי, כי הצוואה משקפת את רצונו הכן והאמתי של המנוח.

בית משפט לענייני משפחה בנוף הגליל-נצרת

ת"ע 60324-02-20 האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'
תמ"ש 35631-12-20 (המנוח) ואח'
תמ"ש 35593-12-20 (המנוח) ואח'
ת"ע 60357-02-20 האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'
ת"ע 60341-02-20 האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תיק חיצוני: 6_34688

האם המנוח היה כשיר לחתום על הצוואה:

76. בהלכה הפסוקה נקבע, כי הנטל להוכחת מגבלה על כושרו של מי שחתום על הסכם, בדומה לנטל שקיים על הטוען למגבלה בעת החתימה על מסמכים, ובמקרה זה מועד חתימת המטח על הצוואה, מוטל על הטוען למגבלה זו ולא כשירותו של עורך הצוואה, כאשר כמות ההוכחה הנדרשת אינה עניין של מה בכך ואין די בהעלאת ספקות גרידא.

77. מאחר והמתנגד טען כי מצבו המנטאלי של המנוח לא אפשר לו לחתום על הצוואה, וכי בתקופה הרלוונטית לחתימה על הצוואה הוא לא היה במצב שאפשר לו להבין את משמעות חתימתו, בשל מצבו הרפואי והמחלה הקשה שהתגלתה, ובהתאם לבקשתו של המתנגד, מינה ביהמ"ש את המומחה על מנת לבדוק מה היה מצבו של המנוח בעת חתימתו על הצוואה או בסמוך לה, כאשר קביעות ומסקנות המומחה מתבססת רובה ככולה על המסמכים הרפואיים שיש בתיקו של המנוח.

78. בחוות דעתו של המומחה מיום 12/01/22, קבע כי מהמסמכים שעמדו לרשותו, לא היה רישום של ירידה קוגניטיבית או בעיה נפשית אצל המנוח. המומחה במסקנתו קבע כדלקמן:

"לפיכך, במסמכים שעמדו לרשותי אין רישום של ירידה קוגניטיבית או בעיה נפשית. רישומי האחיות מחזקים את הדעה שבזמן כתיבת הצוואה מצבו הנפשי והקוגניטיבי היו תקינים כפי שהיה כל חייו, לכן, היה ביכולתו של מחמוד יוסף ז"ל להבין ולערוך צוואה".
(ההדגשה לא במקור)

79. בתשובותיו לשאלות הבהרה מיום 03/04/22, המומחה הסביר כי תרופות רבות, כולל אלו שהמנוח נטל, עלולות להשפיע על המצב הנפשי והקוגניטיבי, אך יש להראות שהן אכן גרמו לתופעת לוואי ספציפית אצל האדם המסוים ובזמן מסוים. הוא ציין כי במסמכים לא היה רישום של השפעה שלילית של טיפול כימותרפי על מצבו הנפשי של המנוח, וכי מצוקה נפשית עקב מחלה או כאבים אינה בהכרח פוגעת ביכולות קוגניטיביות או מהווה בעיה פסיכיאטרית חמורה.

80. בחקירתו הנגדית ביום 20/02/25, המומחה עמד על חוות דעתו ותשובותיו לשאלות ההבהרה. בעדותו אישר המומחה כי חיפש תיעוד לבעיה נפשית במסמכים, וכי קרא את כל המסמכים והתייחס לכל מה שהיה בעל השפעה או חשיבות לשאלת בית המשפט הוא התייחס למסמך "התערבות פסיכוסוציאלית" מיום 08/08/19, שלדבריו לא עמד לרשותו בעת עריכת חוות הדעת המקורית. לגבי מסמך זה, הסביר המומחה כי המצוקה הרגשית המתוארת בו, כגון קושי

בית משפט לענייני משפחה בנאף הגליל-נצרת

ת"ע 60324-02-20 נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'
תמ"ש 35631-12-20 נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'
תמ"ש 35593-12-20 נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'
ת"ע 60357-02-20 נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'
ת"ע 60341-02-20 נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תיק חיצוני: 6_34688

- 1 להתמודד עם כאבים והחמרה רפואית, היא "התמודדות בתחום הנורמה" עבור אדם במצבו
- 2 הגופני. המומחה הבחין בין מצוקה רגשית לבין הפרעה בשיפוט המציאות, וטען כי המסמך
- 3 מראה שהמנוח היה מודע היטב למצבו הרפואי, להתפשטות המחלה ולהתקדמותה, וכי שיפוטו
- 4 והבנתו היו תקינים. המומחה הוסיף כי אדם הסובל מכאבים ברמה גבוהה יכול לשבת שעה-שעתיים בלי לגנוח אם הוא מקבל טיפול בכאבים.
- 5
- 6
- 7 מעיון בחומר הרפואי שהונח בפני המומחה עולה כי אין שום מסמך רפואי אשר מתייחס למצבו
- 8 המנטאלי של המנוח. בתיקו הרפואי של המנוח אין כל זכר לבדיקה כלשהי שרלוונטית לעניין
- 9 מצבו הקוגניטיבי של המנוח, לא לפני עריכת הצוואה וגם לא לאחר חתימתה. בתיק הרפואי
- 10 של המנוח אין כל התייחסות למצב של בלבול או דמנציה כלשהי שסבל ממנה המנוח, וככל
- 11 שאכן היה מצב כזה השכל הישר וההיגיון אומר כי הרופאים שבדקו את המנוח בתקופה
- 12 הרלוונטית היו מציינים זאת במסמכים הרפואיים. מעיון במסמכים הרפואיים עולה כי המנוח
- 13 היה צלול ובהכרה מלאה בסמוך לחתימה על הצוואה וגם בתקופה בה חלה במחלת הסרטן.
- 14
- 15 מעיון בחוות הדעת שהוגשו וכן במסמכים הרפואיים לעניין מצבו של המנוח בתקופה
- 16 הרלוונטית לעריכת הצוואה וכן משמיעת עדותו של המומחה, עדות שהייתה אמינה, מקצועית
- 17 ועניינית, אני קובע כי המנוח היה כשיר לחתום על הצוואה וידע להבחין בטיבה של הצוואה. על
- 18 פי ההלכה הפסוקה, פסילת חוות דעת מומחה הינה צעד קיצוני וחריג ובמקרה שבפני לא
- 19 מצאתי בטיעוני המתנגד נימוקים משכנעים המצדיקים פסילת חוות דעתו של המומחה.
- 20
- 21 המסקנה המתבקשת במקרה זה, ובפרט לאור מסקנות חוות הדעת של המומחה, היא שהמנוח
- 22 היה כשיר לחתום על הצוואה, וביתר שאת, כאשר אין בתיקו הרפואי של המנוח אפילו מסמך
- 23 רפואי אחד אשר ממנו עולה התייחסות כלשהי למצבו הקוגניטיבי והמנטאלי של המנוח. אין
- 24 חולק כי המנוח סבל, סמוך לפטירתו ולחתימה על הצוואה, ממחלת הסרטן, אולם אין בכך
- 25 לחובל למסקנה כי מחלה זו פגעה ביכולתו המנטאלית.
- 26
- 27 סיכומה של נקודה זו, ובהסתמך על קביעתו של המומחה, אני מאמץ את חוות דעת המומחה
- 28 וקובע, כי המנוח היה כשיר בעת שחתם על הצוואה וכן ידע להבחין בטיבה של צוואה,
- 29 במשמעותה ובמהותה של החתימה ביום עריכת הצוואה, ועל כן אני דוחה את הטענה כי המנוח
- 30 לא היה כשיר מנטאלית וקוגניטיבית לחתום על הצוואה.
- 31
- 32
- 33

בית משפט לענייני משפחה בנוף הגליל-נצרת

ת"ע 60324-02-20 האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'
תמ"ש 35631-12-20 האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'
תמ"ש 35593-12-20 האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'
ת"ע 60357-02-20 האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'
ת"ע 60341-02-20 האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תיק חיצוני: 6_34688

85. במקרה שהונח בפני הוכח, כי המנוח היה כשיר לחתום על הצוואה, ומסקנות המומחה מטעם ביהמ"ש מתיישבות גם עם עדויות בעלי הדין והעדים שהעידו בתיק כפי שיפורט בהמשך. עתה אבחן את עדויותיהם של בעלי הדין וגם העדים שזומנו להעיד בעניין נסיבות חתימת המנוח על הצוואה.

86. קביעת ביהמ"ש, כי יש לאמץ את חוות דעתו של המומחה, מהווה חלק ממכלול הראיות שניתן להניח בפני בית המשפט והיא אינה חורצת גורלו של התיק. מכלול הראיות, עדויות של מי שהיו בסביבתו של המנוח סובב לחתימה על הצוואה, וגם עדויות המעורבים שידעו והכירו את המנוח בתקופה הרלוונטית לעריכת הצוואה, הם רלוונטיים ואפשר לחסתייע בהם ובראיות חיצוניות נוספות. ראיות אלו אף יכולות לחזק את מסקנת ביהמ"ש לפיה המנוח אכן היה כשיר מנטאלית לחתום על הצוואה.

עדויות בעלי הדין ושאר העדים לעניין מצבו הבריאותי של המנוח:

87. באשר למצבו הבריאותי של המנוח העיד האח המוסמך מר יוסף עימד שהוא בעלה של וללא אחת מבנותיו של המנוח שגם העידה בתיק. מר יוסף לא הגיש תצהיר עדות ראשית, אלא זומן לחקירה ע"י המתנגד. בעדותו של מר עימד תיאר מה היה מצבו של המנוח בתקופה אחרונה של חייו ומסר כי מצבו של המנוח התדרדר פיזית עד השבועיים האחרונים לחייו אבל הוא הדגיש שהוא היה עצמאי ותפקודו המנטאלי היה תקין לגמרי עד היום האחרון של חייו וכך הייתה עדותו בעניין זה:

ש': מה, איך היה המצב שלו מבחינה... מבחינה פיזית - חיצונית?
ת': מבחינה פיזית הוא רק התדרדר עד השבועיים האחרונות לחייו, אבל היה בוא נגיד עצמאי, יורד לשירותים, תפקוד מנטלי היה תקין לגמרי עד היום האחרון בוא נגיד.

ראה עדותו בעמוד 2 לפרוטוקול הדיון מיום 4/2/25 שורות 13-15.

88. גם העדה וללא, בתו של המנוח ואשתו של מר יוסף עימד, העידה כי אביה המנוח עצמאי אף עשה שימוש ברכב ונהג לפחות עד ליום עריכת הצוואה. גם העד מר עבדאללה חוסנייה שהכיר את המנוח מקרוב והיה בקשר אתו מסר בעדותו כי המנוח תפקד בצורה טובה ותפקד רגיל עד

בית משפט לענייני משפחה בנוף הגליל-נצרת

ת"ע 60324-02-20 האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'
תמ"ש 35631-12-20 המחוזי (המנוח) ואח'
תמ"ש 35593-12-20 המחוזי (המנוח) ואח'
ת"ע 60357-02-20 האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'
ת"ע 60341-02-20 האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תיק חיצוני: 6_34688

לפחות שבועיים לפני פטירתו שכן בתקופה זו לא היה קשר בינו לבין המנוח וכך הייתה עדות של העד בעניין זה:

ש: התרשמת מהשיחות איתו שהוא לא בעניינים ולא מבין מי אתה או מה הוא עושה, או שהתרשמת מאדם שעבר מטיפולים?

ת: בתקופה האחרונה התרשמתי ממנו שהוא לא היה מרגיש טוב בכלל, בכלל.
ש: אבל הוא ידע לזהות מי אתה?

ת: אותי הוא זיהה כל הזמן, אבל הוא לא הרגיש טוב ונעלם לאנשים.
כב' השופט: השאלה פניית כנראה שהיו בעיות, אבל איך היה עם השכל?

ת: המח היה מתפקד הכל אבל הוא היה ברוגז עם עצמו ועם החיים, הוא הרגיש שהוא בתוך מחלה מאד קשה בשבילו.

ש: מתי היתה השיחה האחרונה שלך איתו, כמה זמן לפני שנפטר?
ת: אני חושב מספר ימים.

ש: הוא היה צלול עד יומו האחרון?
ת: שבוע עד שבועיים פחות או יותר הוא היה בסדר, אחר כך אני לא דיברתי. הוא לא

הרגיש טוב והיה בחדר בבית שלו.
ש: כמה ימים לפני דיברת איתו?

ת: אולי שבועיים לפני.

ראה עדותו בעמוד 40 לפרוטוקול הדיון מיום 28/2/23 שורות 9 – 21.

89. גם הבת נירוז שהיא אחת המבקשות בתיק והיא אחות מוסמכת במקצועה, חתמה על תצהיר עדות ראשית העידה ומסרה כי אביה היה במצב צלול עד ימיו האחרונים וכי עד לעריכת הצוואה הוא קיבל רק תרופות של משככי כאבים כגון אופטלגין ואקמול. הבת נירוז שחינה אחות מוסמכת במקצועה העידה אף מתחום עבודתה, כי בדרך כלל חולי סרטן מקבלים תרופות על מנת לאזנם בצורה טובה. העדה נירוז שבה והדגישה כי אביה עצמאי והיא גם הכחישה את הטענה כי היא זאת שהתלוותה לאביה בעת שחתם על הצוואה אצל הנוטריון. ראה עדותה בעמוד 49 ו-50 לפרוטוקול הדיון מיום 4/2/25.

90. גם המתנגד בעצמו אישר בעדותו כי טענתו המרכזית לעניין הצוואה היא ברורה והיא שעל המנוח הופעלה השפעה בלתי הוגנת מטעם מי מהמבקשים. אף על פי שהמתנגד טען בהתנגדותו כי מצבו הבריאותי של המנוח לא אפשר לו לערוך צוואה, המתנגד לא הצליח להוכיח כי המנוח

בית משפט לענייני משפחה בנוף הגליל-נצרת

ת"ע 60324-02-20 נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'
תמ"ש 35631-12-20 נ' (המנוח) ואח'
תמ"ש 35593-12-20 נ' ואח'
ת"ע 60357-02-20 נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'
ת"ע 60341-02-20 נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תיק חיצוני: 6_34688

לא היה כשיר מנטאלית בתקופה הרלוונטית לעריכת הצוואה וטענתו התמקדה בעיקר בעניין
ההשפעה הבלתי הוגנת. עוד יש לציין כי גם עדיו של המתנגד שחתמו על תצהירי עדות ראשית
והעידו בפני ביהמ"ש לא טענו כי המנוח לא היה כשיר מנטאלית בתקופה הסמוכה לעריכת
הצוואה.

91. המתנגד לא הצליח להפריך בראיות ובהוכחות, כי מצבו הרפואי המנטאלי של המנוח לא אפשר
לו לחתום על הצוואה, וכי הוא לא הצליח להבין בטיבה של הצוואה. בעלי הדין, וגם עדי
המתנגד, הודו כי המנוח היה צלול וכי המגבלות שהיו לו היו בעיקר מגבלות פיזיות דבר
שמתיישב גם עם מסקנותיו של המומחה מטעם ביהמ"ש וגם עם עדותו של הנוטריון.

האם הופעלה על המנוח השפעה בלתי הוגנת - יישום המבחנים שנקבעו בהלכת מרום:

92. מהראיות והעדויות שנשמעו ביהמ"ש מגיע למסקנה כי לא עלה בידי המתנגד להוכיח, כי המנוח
היה תלוי במידה רבה במי מהמבקשים, נהפוך הוא, מעדות המתנגד בעצמו וחלק מעדיו עולה,
כי המנוח היה עצמאי, התנייד לבד, לא היה תלוי באף אחד והיה בעל דעה וחכם. חיזוק לעדויות
אלו גם ניתן לקבל מעדותו של הנוטריון שגם העיד שהמנוח היה איש חכם ולא היה נתון לכל
השפעה כלשהי מטעם מי מהמבקשים.

93. המתנגד בעדותו בחקירה הנגדית ובשאלה לעניין טענתו בדבר השפעה בלתי הוגנת, לא הצליח
להצביע ולהראות איזה השפעה בלתי הוגנת הייתה על המנוח מטעם מי מהמבקשים והסתפק
בטענות כלליות ובעלמא ללא כל ראיות ואו הוכחות, וכך הייתה עדותו בעניין זה:

ש: אתה טוען להשפעה בלתי הוגנת תוכל להגיד מי בדיוק, השפיע על אביך, אמר לו
תעשה צוואה ותשלול את מחמוד, מי זה היה?
ת: אני לא יכול להגיד על אדם ספציפי, אבל אני יכול להגיד שכן הייתה השפעה בלתי
הוגנת מצד היורשים שיושבים פה. יש אחת שלא כאן וחד משמעית בטח יש לה
השפעה, ויש אחד שגם לא יושב פה שזה בעלה יוסף שהוא לא יורש אבל יש לו את
המילה שלו לצערי.

ראה עדותו בעמוד 18 לפרוטוקול הדיון מיום 28/2/23 שורות 14 – 19.

94. המתנגד גם הודה שלא הייתה כל השפעה מטעם אימו וכך הייתה עדותו בעניין זה:

בית משפט לענייני משפחה בנות הגליל-נצרת

ת"ע 60324-02-20 נ"י [redacted] האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'
תמ"ש 35631-12-20 נ"י [redacted] (המנוח) ואח'
תמ"ש 35593-12-20 נ"י [redacted] ואח'
ת"ע 60357-02-20 נ"י האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'
ת"ע 60341-02-20 נ"י האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תיק חיצוני: 6_34688

- 1 ש: אמא שלך משפיעה?
2 ת: אמא שלי לא אמרתי שהיא משפיעה, לאמא שלי יש את הכבוד שלה אני לא רוצה
3 להיכנס לזה, אל תנסה בבקשה להכניס את הסדק הענק הזה ביני לאמא שלי בשאלות
4 שלך, אני לא אגיד שאמא שלי, אני לא מתייחס לאמא שלי.
5
6 ראה עדות בעמוד 18 לפרוטוקול הדיון מיום 28/2/23 שורות 20 – 23.
7
8 95. יש לציין כי ממכתבו של המנוח שנכתב בכתב ידו ושככל הנראה נערך ונכתב בסמוך לפטירתו,
9 שכן במכתבו הוא מתייחס למחלה מוכיח כי המנוח היה צלול, ידע מה הוא רוצה לא היתה
10 עליך כל השפעה, כתב את המכתב מדם לבו וביקש באופן מפורש כי בנו המתנגד לא ישתף
11 בהלווייתו. דבריו של המנוח אף מקבלים חיזוק מעדותה של האם וגם של מר יוסף עימד,
12 שהעידו כי שמעו מהמנוח שהוא מתכוון לנשל את המתנגד מעיזבונו בשל מעשיו.
13
14 96. המתנגד חזר וטען לכל אורך ההליך כי לא היה כל סכסוך בינו לבין המנוח. המתנגד אף מפנה
15 לעדותה של האם בעניין זה וטוען כי גם היא אישרה כי לא היה סכסוך והיא לא הצביעה על
16 שום סכסוך בין המנוח לבין המתנגד. יחד עם זאת טענה זו לא מתיישבת עם גרסתו של המתנגד
17 לפיה הוא השלים עם המנוח ובסוף חייו של המנוח נפגש אתו ואף חיבק אותו וגם עם חלק
18 מהמבקשים. טענה זו אינה ברורה ואינה מתיישבת עם ההיגיון והשכל הישר, שכן אם אכן לא
19 היה כל סכסוך בין המתנגד לבין המנוח לא היה כל צורך להשלים ולהתפייס עם המנוח.
20
21 97. המתנגד משליך את יהבו בעניין חקירת עדי המבקשים על עדותה של חבת מרות. עדה זו, שהיא
22 אחת מהמבקשים וחתומה על תצהיר עדות ראשית, העידה כי היא חתמה על התצהיר מבלי
23 שהוסבר לה מה נכתב בתצהיר וכי באותו יום של החתימה על התצהיר היא הייתה בלחץ
24 בעבודה והיא אפילו לא קראה את התצהיר שחתמה עליו. העדה מריות גם העידה כי לא מסרה
25 כל מסמכים לעוה"ד שמייצג אותה.
26
27 98. על אף השינוי בגרסתה של העדה מריות טענותיה לגבי אי קבלת הסברים אודות התצהיר
28 שחתמה עליו, בסוף חקירתה העידה העדה כי אישרה בחקירתה כי אביה המנוח היה בעל דעה
29 עצמאית ואופי חזק. ראה עדותה בעמוד 29 לפרוטוקול הדיון מיום 4/2/25 שורות 36 – 39.
30
31
32
33

בית משפט לענייני משפחה בנוף הגליל-נצרת

ת"ע 60324-02-20 נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'
תמ"ש 35631-12-20 נ' (המנוח) ואח'
תמ"ש 35593-12-20 נ' ואח'
ת"ע 60357-02-20 נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'
ת"ע 60341-02-20 נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תיק חיצוני: 6_34688

99. העדה מרוות אישרה גם כן כי אביה צלול ושולט עד רגעיו האחרונים ובוודאי במועד חתימת המנוח על הצוואה. בסוף החקירה חזרה העדה ואישרה כל מה שנחתם על ידה בתצהיר עדות ראשית שהוגש מטעמה. ראה עדותה של העדה בעמוד 30 ו-31 לפרוטוקול הדיון מיום 4/2/25.
100. מהעדויות והראיות שהובאו בפני עולה, כי מערכת היחסים בין המנוח לבין כל בני משפחתו, למעט המתנגד, הייתה מערכת יחסים רגילה וקרובה כמו בכל משפחה. לא הוכח ע"י המתנגד כי מי מהמבקשים שלט במנוח וכי הם ניהלו את כל ענייניו, נהפוך הוא, מהראיות עולה כי המנוח היה עצמאי וניהל את כל ענייניו לבד והוא נזקק לעזרת בני משפחתו רק בימיו האחרונים עת חלה. לא הוכח כלל וכלל ע"י המתנגד כי מי מהמבקשים היה מעורב בלעדי בחיי המנוח, וכן לא הוכח כלל וכלל, כי המנוח היה תלוי במי מהמבקשים עד שניתן להניח כי נשלל רצונו החופשי והבלתי תלוי.
101. בענייניו, וכפי שעולה מחומר הראיות ומעדויות בעלי הדין והעדים, לא הוכח כי המנוח הסמך את המבקש או מי מהמבקשים לקבל החלטות עבורו בעניינים כספיים ורפואיים, נהפוך הוא, מעדויות הצדדים, חוות הדעת הרפואית של המומחה, עדות הנוטריון, עולה כי המנוח היה מסוגל לקבל החלטות ביחס לעצמו באופן עצמאי ולא היה תלוי במי מבני משפחתו, ומשכך, גם מבחן התלות לא מתקיים במקרה דנא.
102. לעניין השפעה הבלתי הוגנת על המנוח, לא הייתה כל תלות של המנוח בזוכים עפ"י הצוואה. המנוח היה בעל חשיבה עצמאית, ניהל את ענייניו בכוחות עצמו ולא היה תלוי באף אחד, לא באף בן או בת. הוכח כי במועד עריכת הצוואה המנוח היה צלול ועצמאי.
103. עוד עולה מהעדויות והמסמכים שהובאו בפני, כי יחסי המנוח עם שאר בני המשפחה היו יחסים טובים כמו בכל משפחה, ולא הייתה מערכת יחסים מורכבת שכללה סכסוכים וניתוקים, למעט עם המתנגד ובשל כך החליט המנוח להדיר אותו מעיזבונו. המנוח היה בקשר עם שאר בני משפחתו, לא היה מנותק ומבודד מהסובבים אותו, והוא לא היה נתון להשפעה באופן המעורר חשד להשפעה בלתי הוגנת.
104. אשר על כן, לא עולה מהראיות שהוצגו בפני, כי מי מהמבקשים נטל חלק בעריכת הצוואה או שפעולותיו הגיעו לידי מעורבות פסולה, וכן פגעו ברצונו החופשי של המנוח. מכל המקובץ עולה, כי לא עלה בידי המתנגד להרים את הנטל המוטל עליו לצורך הוכחת טענתו בדבר השפעה בלתי הוגנת על המנוח. אשר על כן אני מורה על דחיית טענת המתנגד בדבר השפעה בלתי הוגנת.

בית משפט לענייני משפחה בנוף הגליל-נצרת

ת"ע 60324-02-20 נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'
תמ"ש 35631-12-20 נ' (המנוח) ואח'
תמ"ש 35593-12-20 נ' ואח'
ת"ע 60357-02-20 נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'
ת"ע 60341-02-20 נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תיק חיצוני: 6_34688

התביעה לפס"ד דין הצהרתי:

105. בענייננו, אין מחלוקת כי בין המנוח לבין המתנגד לא נכרת שום הסכם. אין גם מחלוקת כי המתנגד לא שילם למנוח דמי שימוש עבור השימוש שעשו הוא ובני משפחתו בדירה. במצב דברים זה מדובר ברשות שימוש שניתנה חנם (ראו: ע"א 96/50 צינקי ואח' נ' ויקטור ואח', פ"ד ה(1) 474; 479 (1951)).

106. למתנגד אין זכות קניין, זכות שכירות, זכות בעלות, זכות חכירה במקרקעין מבחינה רישומית, ואין מחלוקת, כי המנוח, רשום כבעלים של הזכויות במקרקעין ובדירה, ובתור בעלים הוא זה אשר נתן את הרשות למתנגד לעשות שימוש בבית והוא רשאי לבטלה בכל עת. בנסיבות כאלה מערכת היחסים שבין בעל הזכות הקניינית במקרקעין שהוא המנוח לבין מקבל זכות השימוש שהוא המתנגד הינה מערכת יחסים של נותני רשות ומקבלי רשות.

107. מה היא אפוא זכותו של המתנגד? זכותו של המתנגד הינה זכות שימוש הדירה. נותן הרישיון רשאי, בדרך כלל, במקרה זה המנוח, לחזור בו מהרשות, בניגוד לשכירות, למשל, שתנאיה קבועים בחוזה. בניגוד לטענות המתנגד, סבורני כי למתנגד, ניתנה רק רשות להתגורר בנכס, המתנגד הינו בבחינת בר רשות בדירה ואין לו כל זכויות קנייניות בדירה.

108. ענייננו, מדובר בזכות שימוש שהמנוח העניק חנם ללא קבלת תמורה מהמתנגד, ללא הגבלת זמן או סיום, מצב השכיח ביחסי משפחה ובחברות מסורתיות דוגמת המגזר הערבי. נהוג במגזר זה כי האב בונה את הבית ונותן לבן לעשות שימוש וחזקה בבית ללא כל תשלום. הזכות הינה אישית ובדרך כלל אין עליה כל ראייה בכתב וזה הוא המקרה המונח בפני ביהמ"ש.

109. הסכמת המנוח לאפשר את מגורי המתנגד נעשתה בהסכמה מפורשת בעל פה. אין המדובר בהסכם כתוב ואין בענייננו התחייבות כתובה להעביר בעתיד את הזכויות במקרקעין/בדירה על שם המתנגד. מדובר למעשה, בהסכמה ובהרשאה שמסר המנוח למתנגד לעשיית שימוש חנם לצרכי מגורים בדירה מאז שנת 1998, שנת הנישואים של המתנגד ועד לפרוץ הסכסוך.

110. טענת המתנגד, כי ניתן לבסס את הזכות על סמך המנהג במגזר הערבי, לפיו הורים מעבירים לילדיהם את המקרקעין ללא כל רישום או דרישה בכתב, וניתן להכיר בזכות זו כזכות חוקית, מצאתי גם כן לדחות. מנהג זה, שמפנה אליו המתנגד, הינו ידוע ונפוץ וממחיש את ההתנגשות המורכבת בין המנהג במגזר הערבי והסכמות בעל פה שנעשות מכוחו של מנהג, לבין הדין

בית משפט לענייני משפחה בנוף הגליל-נצרת

ת"ע 60324-02-20 נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'
תמ"ש 35631-12-20 נ' (המנוח) ואח'
תמ"ש 35593-12-20 נ' (המנוח) ואח'
ת"ע 60357-02-20 נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'
ת"ע 60341-02-20 נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תיק חיצוני: 6_34688

- 1 הישראלי והוראות החוק. יחד עם זאת, וכפי שכבר נקבע בהלכה הפסוקה, הוראות החוק והדין
- 2 גוברות על הסכמות בעל פה, ואף התנהגות רבת שנים בדמות שימוש בנכס מקרקעין או דירה
- 3 ללא תשלום תמורה ועשיית מנהג בעלים במקרקעין או בדירה, לא יוכלו להצדיק הצהרה על
- 4 זכויות בעלות.
- 5
- 6 111. ולמעלה מן הצורך קיימת חזקת רישום שגוברת על כל טענה אחרת בעל פה, המעוגנת בסעיף
- 7 125 לחוק המקרקעין, שקובע כי רישום בפנקסים לגבי מקרקעין מוסדרים מהווה "ראיה
- 8 חותכת" לתוכנו. כדי לסתור את חזקת הרישום, ובכדי לעמוד בנטל שכזה, להפריך ולסתור את
- 9 חזקת הרישום, אין די בהוכחת שימוש הנוגד את הבעלות, ויש צורך להראות אינדיקציות
- 10 ברורות לעסקה במקרקעין (שחייבת להיעשות בכתב מכוח סעיף 8 לחוק המקרקעין) או לכך
- 11 שמראש הבעלות היא של הצד שאינו רשום וטוען לבעלות.
- 12
- 13 112. גם טענת המתנגד בדבר "זעקת ההגנות והשלמת פרטים מכוח חובת תם הלב" המבוססת על
- 14 ההלכה שבע"א 986/93 קלמר נ' גיא, פ"ד (נ1) 185 (1996)) המוזכרת בסיכומיו אינה יכולה
- 15 לסייע לו. לא ניתן על בסיס מרקם ראיתי דל וחלש, כפי שהעלה המתנגד, לסתור את המרשם
- 16 ולטעון לבעלות קניינית בנכס מכוח זעקת ההגנות. עובדת השימוש בנכס אינה משכללת את
- 17 היעדר הראיות לקיומה של עסקה במקרקעין.
- 18
- 19 113. אין חולק כי הנכס רשום על שם המנוח בלשכת רישום המקרקעין, וכי רישום זה מהווה "ראיה
- 20 חותכת לתוכנו". נטל ההוכחה בתביעה נגד עיזבון הוא מוגבר והמתנגד לא עמד בנטל זה. לכל
- 21 היותר המתנגד קיבל רשות שימוש חנם שבוטלה על ידי המנוח.
- 22
- 23 114. לא נעלמו מעיני תצהיריהם של העדים שהובאו מטעמו של המתנגד ועדויותיהם בפני ביהמ"ש
- 24 כי הבית שייך למתנגד ושימש אותו למגורים וכי כל הכפר ידעו זאת, אולם אין בטענות אלו
- 25 להביא למסקנה כי הבית שייך למתנגד ובעלותו ואין בטענות אלו בכדי לסתור את הוראות
- 26 הצוואה שביהמ"ש מצא לקיימה וכן את חזקת הרישום לפיה המנוח רשום כבעלים על הבית.
- 27
- 28 115. אכן המתנגד הביא מטעמו עדים רבים שחתמו על תצהירי עדות ראשית ומרבייתם הצהירו
- 29 והעידו כי הבית שימש את המתנגד ולטענתם כל הכפר ידעו כי הבית שייך לו וכי אביו המנוח
- 30 התגאה בכך. חלק מהעדים גם הצהירו והעידו כי מחמוד הוא זה שבנה את הבית מכספים
- 31 שחסף בתקופת החופשים מבית הספר וגם לאחר לימודיו התיכוניים. המתנגד גם דאג להביא
- 32 את קבלן הבנייה שבנה את הבית והעיד כי המתנגד שילם לו כספים עבור עבודתו וכן עד נוסף
- 33 שאף העסיק את המתנגד בתקופה הרלוונטית לבניית הבית. יחד עם זאת, ועל אף שלכאורה

בית משפט לענייני משפחה בנוף הגליל-נצרת

ת"ע 60324-02-20 נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'
תמ"ש 35631-12-20 נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'
תמ"ש 35593-12-20 נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'
ת"ע 60357-02-20 נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'
ת"ע 60341-02-20 נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תיק חיצוני: 6_34688

עולה כי אכן למתנגד היה חלק בתשלום הוצאות הבנייה, לא מצאתי לדון בעדויותיהם שכן אין להסיק מתצהיריהם ומעדויותיהם כי המתנגד הוא הבעלים של הבית.

116. בשל כל האמור, אני מורה על דחיית תביעת המתנגד לפס"ד הצהרתי. אני דוחה את עתירת המתנגד להחריג את הבית ממכסת נכסי העיזבון של המנוח ובהתאמה אני קובע כי הבית הינו חלק מעיזבונו של המנוח והוא יוענק לזוכה בהתאם להוראות הצוואה של המנוח.

האם השקעה בבית ומימון הוצאות בנייה מעניקות למתנגד זכויות בעלות בבית:

117. באשר לבניית הבית, ועל אף שלא נדרשתי להכריע במחלוקת זו, מעדויות הצדדים ועדיהם, ואף מעדותם של חלק מהמבקשים, עולה כי למתנגד היה חלק מרכזי בכל עלויות והוצאות הבנייה. המתנגד הביא ראיות שהוא אכן עבד וחסך כספים, הביא מספר רב של עדים לרבות אנשי מקצוע שעבדו בבניית הבית, אשר יש בהן להוכיח כי אכן הוא נשא בחלק גדול מעלויות בניית הבית והכשרתו למגורים.

118. המתנגד כאמור תמך את גרסתו בדבר ביצוע עבודות הבנייה ותשלום העלויות בעדויות רבות של עדים שהעידו בפני ביהמ"ש. אכן עדי המתנגד הרבים, שבאו והעידו בעניין לרבות אנשי מקצוע, הצהירו והעידו כי המתנגד השתתף בהוצאות הבנייה ומעדויותיהם עולה תמונה לפיה אכן המתנגד הצליח להוכיח בראיות, במסמכים וכן גם באמצעות עדים, שהעידו מטעמו, כי הוא נטל חלק בבניית הבית והוא אכן השתתף בחלק מעלויות הבנייה.

119. עוד מצאתי לציין ולהזגיש כי התמונה הכוללת שעולה מעדויות בעלי הדין, לרבות עדותו של המתנגד והמבקשים וגם מהעדים שהביא המתנגד, כי הבית נבנה במאמץ משותף לא רק של המנוח ובנו המתנגד, אלא, גם בהשתתפות חלק מבנותיו של המנוח כפי שהן בעצמן העידו בפני ביהמ"ש. ככל הנראה, וכפי שנהוג בחברה הערבית, האב ניהל קופה אחת של כל המשפחה וכל הכנסות הילדים הופקדו לקופה זו לצורך ניהול המשפחה לרבות פרנסתה וגם לצורך בניית הבית.

120. יחד עם זאת ומאחר ולא נדרשתי להכריע בסוגיית המימון ולא נתבקש סעד אופרטיבי ע"י המתנגד להחזרת סכומי ההשקעה ששולמו, והמתנגד בעצמו לא כלל בתביעתו הכספית את התשלומים וההוצאות שהוא השקיע עבור בניית הבית, לא מצאתי לקבוע כלפיצויי כספי בעניין השקעות המתנגד בבית.

בית משפט לענייני משפחה בנוף הגליל-נצרת

ת"ע 60324-02-20 נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'
תמ"ש 35631-12-20 נ' (המנוח) ואח'
תמ"ש 35593-12-20 נ' ואח'
ת"ע 60357-02-20 נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'
ת"ע 60341-02-20 נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תיק חיצוני: 34688_6

121. על אף שקבעתי כי חלק מהוצאות בניית הבית אכן שולמו ע"י המתנגד, אין בהוכחת המימון וההשקעות בבניית הבית להעניק למתנגד זכות בעלות על הבית, אלא לכל היותר הדבר יכול להעניק למתנגד זכות להגיש תביעה לצורך קבלת החזר עבור ההשקעות שהוא שילם בבניית הבית. חשוב לציין ולהדגיש שוב כי סכומי ההשקעה של המתנגד לא נתבעו כמרכיב נזק ספציפי בתביעה הכספית שבפניי, ועל כן לא ניתן לפסוק למתנגד את סכומי ההשקעות שהיו בבניית הבית ולצורך קבלת החזר הוצאות והשקעות עליו לנקוט בהליך חדש מתאים.

התביעה הכספית:

122. הכלל הראייתי היסודי השולט במשפט האזרחי הוא "המוציא מחברו עליו הראיה". על פי כלל זה, נטל ההוכחה רובץ ככלל על התובע. מידת ההוכחה הנדרשת היא הטיית מאזן ההסתברויות, שמשמעותה היא הוכחת גרסת התובע בשיעור העולה על 50%. אם התובע עומד בנטל זה, הוא זוכה במלוא תביעתו, ואילו אם כשל בכך – תביעתו נדחית לחלוט.

123. אקדים אחרית לראשית ואומר כי לאחר עיון בטיעוני הצדדים ולאחר בחינה ושקילה, וביישום הכללים שנקבעו בפסיקה לעניין נטל ההוכחה, הגעתי לכלל מסקנה כי דין תביעתו של המתנגד לפיצויי כספי להידחות, ואבאר.

124. ראשית, תביעת המתנגד הינה תביעה שטחית, לקונית שמוגשת ללא כל ראיות ואסמכתאות והטענות בה לעניין הנזקים שנגרמו למתנגד הינן טענות בעלמא שלא נתמכו בשום ראיות ואו אסמכתאות. לא עלה בידי המתנגד להוכיח כי נגרמו לו נזקים ומה היקפם של נזקים אלו. המתנגד העמיד את סכום תביעתו על סך של 125,000 ₪ אולם לא עלה בידו להוכיח סכום זה.

125. שנית, לא עלה בידי המתנגד להוכיח בראיות ואו בעדויות של עדים כי המנוח או מי מהמבקשים גרמו נזקים לחפצים שהיו בבית. כל אשר טען המתנגד לעניין הנזקים, שנגרמו לו עקב פלישה לביתו מטעם המנוח או מי מהמבקשים, על סך 20,000 ₪ בגין זריקת ציוד וחפצים, החלפת מנעול, ספרים שהושחתו וטלוויזיה שנעלמה וגינה של פרחים ועציצים לא הוכחו כלל וכלל. אכן המתנגד צילם תמונות של החפצים שהונחו מחוץ לבית אולם מעיון בתמונות לא רואים כי אכן חפצים אלו נחרסו או הושחתו.

בית משפט לענייני משפחה בנוף הגליל-נצרת

ת"ע 60324-02-20 האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'
תמ"ש 35631-12-20 (המנוח) ואח'
תמ"ש 35593-12-20 (המנוח) ואח'
ת"ע 60357-02-20 האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'
ת"ע 60341-02-20 האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תיק חיצוני: 6_34688

126. שלישית, המתנגד טען כי שהוא נאלץ לקנות מוצרי חשמל חדשים במקום אלו שנעלמו, אולם שוב הוא לא פירט מה הם מוצרי החשמל שנעלמו, למעט הטלוויזיה, לא הציג שום קבלה ואו חשבונית לרכישת מוצרי חשמל חדשים במקום אלו שנעלמו.
127. רביעית, המתנגד טען כי הוא שילם סך של 4,000 ₪ עבור הובלה והרכבה של חפצים, אולם שוב לא הוצגה מטעמו שום ראיה ואו הוכחה לתשלום זה וטענתו בעניין זה נטענה בעלמא.
128. חמישית, המתנגד דרש סך של 75,600 ₪ דמי שכירות עד להגשת התביעה, אולם לא הוברר למה המבקשים צריכים לשלם לו סכום זה כאשר הוא בעצמו בחר לעזוב את הבית מרצונו הטוב והחופשי וזאת על מנת למנוע ויכוחים מיותרים ולהרחיק שמן מהמדורה. המתנגד בעצמו הצהיר כי הוא רצה שקט ולכן בחר להתרחק מהמנוח והמבקשים. לאור האמור גם מרכיב זה של נזק מצאתי לדחות. כך גם הם פני הדברים לעניין עתירתו של המתנגד לחייב את המבקשים בהפרשי ארנונה ששילם על הבית לבין סכום הארנונה ששילם עבור הדירה ששכר לאחר שעזב את הבית.
129. שישית, גם הסכום הנטען ע"ס 20,000 ₪ בגין נזק ממוני ונזק לא ממוני שנגרם לו ולאשתו מצאתי לדחות. בעניין זה טען המתנגד כי בעקבות יציאתו מהבית הוא נאלץ להיעדר מעבודתו ונגרמו לו הוצאות ויציאות והשחתת זמן יקר וכן עוגמת נפש. שוב נזקים אלו נטענו בעלמא ולא הייתה עליהם כל ראיה ואו הוכחה, כאשר יש שוב לציין ולהדגיש כי המתנגד בחר מרצונו הטוב והחופשי לעזוב את הבית ולכן דרישה זו הינה תמוהה ומוזרה.
130. שביעית, ולמעלה מן הצורך, המבקשים מכחישים טענות המתנגד. המבקשים הודו כי אכן המנוח נכנס בעצמו לבית, הוציא חפצים אישיים של המתנגד והודיע לו לבוא לקחת אותם והם נשארו מחוץ לבית עד שהמתנגד הגיע ונטל אותם. המבקשים אינם מכחישים כי המנוח שבר עציצים אולם טוענים כי הדבר נעשה בשעת כעס ממעשיו של המתנגד.
131. לסיכום אני קובע כי לא עלה בידי המתנגד להוכיח את הנזקים שנגרמו לו ולא עמד בנטל המוטל עליו להוכיח במאזן ההסתברות את הנזקים הנטענים והם נטענו בעלמא וללא כל ראיות ואו אסמכתאות.
132. אשר על כן ולאור האמור לעיל אני מורה על דחיית תביעתו הנזיקית של המתנגד.

בית משפט לענייני משפחה בנוף הגליל-נצרת

ת"ע 60324-02-20 נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'
תמ"ש 35631-12-20 נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון (המנוח) ואח'
תמ"ש 35593-12-20 נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'
ת"ע 60357-02-20 נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'
ת"ע 60341-02-20 נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תיק חיצוני: 6_34688

סוף דבר:

133. אשר על כן ולאור האמור לעיל, אני קובע כדלקמן:

א. הבקשה לצו קיום צוואת המנוח - מתקבלת.

ב. ההתנגדות שהוגשה לבקשה לצו קיום צוואת המנוח - נדחית.

ג. התביעה ההצהרתי של המתנגד - נדחית.

ד. התביעה הכספית - נדחית.

134. אני מורה על ביטול כל הצווים הזמניים שניתנו בתביעה.

135. אשר לפסיקת הוצאות, ומאחר וקיבלתי את בקשת המבקשים ודחיתי את בקשת המתנגד ושתי תביעותיו, אני מחייב את המתנגד לשלם למבקשים הוצאות משפט ושכ"ט עו"ד בסכום כולל של 20,000 ₪. הסכום ישולם תוך 30 יום מיום מתן פס"ד, וככל שלא ישולם תוך פרק הזמן שלעיל, יישא הסכום הפרשי ריבית והצמדה כחוק מיום מתן פס"ד זה ועד התשלום המלא בפועל.

136. צו קיום לצוואת המנוח יינתן בנפרד.

137. המזכירות תמציא פסק הדין לצדדים ותסגור את כל התיקים שבכותרת.

מותר לפרסום בהשמטת פרטים מזהים.

ניתן היום, כ"ט תמוז תשפ"ו, 14 יולי 2026, בהעדר הצדדים.

מחמוד שדאפנה, שופט